

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

10. Vtrum ministrans scienter Sacramenta in peccato mortali peccet
mortaliter? Ex p. 6. & Missc. 1. res. 53.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

Sup. hoc le-
ge doctrina
Ref. seq.

3. Sed ponam hic pulchrum dubium. Obstetrix quaedam fatetur plures infantes invalide baptizasse, quibus postea à Parocho sine alio baptismo ca- remonie tantum adhibita fuerunt; personæ autem istæ non verè baptizate, etiam si adhuc vivant, sunt tamen per varias civitates, vel regiones dispersæ, ut consideratis omnibus nullus modus excogitari possit, quo illis defectus baptismatis significetur, nisi mulier se prodat Magistratui, & ultimum supplicium subeat; difficultas est an hoc efficere teneatur, & quid Confessarius facere de- beat? Ad hanc quaestionem ita respondet Layman in *Theol. mor. lib. 2. tr. 3. c. 3. num. 3.* licet casum istum speculative considerando, probabilissimum videatur, quod hæc mulier teneatur se ipsam Magistratui prodere; quia salus corporis ex lege charitatis postponenda est saluti animæ, præsertim non unius, sed plurium personarum. Imò hæc obligatio ex iustitia esse videtur, quandoquidem ipsamet mulier homines illos innocentes in salutis suæ discrimen per summam injuriam coniecit. Tamen hic ipse discursus fortasse non tam certus est, ut à nemine in dubium revocari possit, cum homines illi per contritionem salvari possint. Sed quidquid sit de hac responsione, saltem mulier cui ponimus obligationem hanc se ipsam prodendi, & ad mortem offerendi, non agnoscit; edocere autem illam probabiliter ignorantem in re non omnino evidenti, consultum non est, si Confessarius arbitretur se non persuasurum, sed magis obfuturum, ut dicam *lib. 5. tract. 6. c. 13. num. 5.* Imò si Confessarius id mulieri explicaverit, & ab isto tam heroico facto plenè abhorrentem conspiciat, non illam urgendam multum arbitror, dicendo, v. g. aliter salvam fieri non posse; ne omnino in desperationem agatur: sed contentus esse debet, si mulier in postea à peccatis, & sacrilegijs ejusmodi abstinere firmiter proponat. Ita Layman *ubi supra.*

RESOL. IX.

An qui ministrat Sacramentum Baptismi, & Ordinis invalide, teneatur cum periculo vite, & honoris manifestare hunc defectum?
Et quid maximè, si invalide fuisset collatus Ordo Sacerdotalis, aut Episcopalis? Ex Part. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 55.

Sup. hoc pro-
bapismo
lege 5. Sed
ponam. Re-
f. præcisi-
va.

§. 1. Videtur negativè respondendum, quia licet Confessarius, qui dedit absolutionem invalidam, teneatur admonere poenitentem de tali defectu; hoc tamen Doctores communiter asserunt procedere, nisi grave damnum, aut scandalum sequatur Confessario; ergo.
2. Verum affirmativam sententiam tenet Petrus Ochagavia de *Sacram. tract. 2. de Confessione sacra- mento, quest. 41. num. 6.* ubi sic ait. Secus est in Baptismo & in Ordine; ut cum quis invalide hæc ministrasset, quia enim ex hoc multa possunt graviora mala sequi, ideo teneretur minister revelare hos defectus, etiam cum magno honoris, aut vite periculo. Sic ille. Et ad argumentum superius adductum potest quis respondere esse disparem rationem, quia Confessarius in illo casu non tenetur monere poenitentem; nam poenitens tunc potest per aliam confessionem, vel contritionem justificari, & licet contra hoc videatur obstare confessionis integritas, contra quam videtur fieri, si illa peccata non iterum confiteatur, tamen si propter

dictas causas potest poenitens in confessione omittere aliquod peccatum, ita poterit Confessor propter eas relinquere admonitionem, & permittere poenitentem non integrè confiteri de illis peccatis.

3. Sed his non obstantibus opinionem Ochagavia quoad sacramentum Baptismi veram esse puto; secus autem quoad sacramentum Ordinis, quando videlicet quis invalide fuisset ordinatus Subdiaconus, vel Diaconus, & postea valide suscepisset sacrum Ordinem Presbyteratus; & licet pro hac opinione non habeam auctorem, habeo tamen rationem, quæ magis valet. Nam, ut observat Sotus in *4. dist. 24. quest. 1. artic. 4. in fine* & Sanchez in *opusculo tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 14. num. 3.* & alij, Sacerdos ritè ordinatus licet alios Ordines non susceperit, potest omnium Ordinum functiones validè exercere, quia in eo virtute continentur: ergo si aliquis invalide ordinavit Subdiaconum, vel Diaconum, postea validè ordinatum Sacerdotem, non tenetur cum notabili periculo vite, aut famæ, manifestare talem defectum, quia, supposito, ut dictum est, caractere sacerdotali, validè exercebit functiones dictorum Ordinum, atque adeò mala, quæ timebat Ochagavia in nostro casu minimè sequi possunt. Unde optimè docuit etiam Jacobus Granado in *1. 2. D. Thom. controv. 9. tract. 1. disp. 6. num. 2.* dictos Ordines non esse ita necessarios, ut per sacerdotalem potestatem suppleri non possint munera, propter quæ instituta sunt, & præterea non habent annexum aliquem actum absolute necessarium ad fidelium salutem, aut defectu cujus proveniat Ecclesiæ notabile damnum. Ita Jacobus Granado. Et ideo ex his nostram sententiam scio summopere placuisse pluribus Patribus Societatis Jesu. Secus autem dicendum erit, si invalide fuisset collatus Ordo Sacerdotalis, aut Episcopalis, & in hoc casu amplector opinionem Ochagavia; tunc enim puto cum periculo vite, aut famæ manifestandum esse defectum; quia alioquin sic ordinati exponerentur periculo non consecrandi, non absolvendi poenitentes, non ordinandi; sed cum id cederet in maximum fidelium detrimentum: ergo, &c.

RESOL. X.

Utrum ministrans scienter Sacramenta in peccato mortali, peccet mortaliter? Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Refol. 53.

§. 1. Negativam sententiam probabilem esse puto, & docet Croulers in *Regul. in Sancti Francisci. c. 7. lect. 21. fol. 680.* ubi postquam hanc difficultatem proposuisset sic asserit. Ad quaestionem communiter respondetur affirmativè ex *cap. si justus, & cap. Remissionem*; nihil tamen in dictis Capitulis deprehendere potui, quod faveret opinioni affirmanti: nam quod ipse Gratianus ex Augustino in Can. relato infert, ex *cap. Remissionem*, Simoniacos non tantum inutiliter, sed perniciosè Unctionis Sacramentum habere, potius de receptione Sacramenti (Ordinis scilicet) intelligendum videtur, quam de cujusvis Sacramenti administratione activa. Probatur etiam ratione D. Thomæ *3. part. quest. 64. artic. 6.* videlicet, Minister in mortali ministrans Sacramentum, non exercet hujusmodi functionem, ut oportet: ergo peccat sic ministrando. Antecedens probatur; quia Sacramenta à sanctis tractari convenit. Proba-

Sup. hoc in
Ref. seq. &
ne deferas
adhuc legem
re magis
strictam de
ctinam in-
fra in tr. 2.
ex Ref. 5. in
§. Et raa-
dem.

tur secundò, quia ministrum oportet se conformare principali agenti, Deo scilicet, qui dicit. *Sancti estote, quoniam ego Sanctus sum. Levit. 19.* Probatur tertio, quia rem sacram tractat, sicut prophanam, contra id, quod scriptum est *Isaia 52. Mundamini, qui fertis vasa Domini.* Hæc autem sunt potissimæ rationes pro sententia affirmante: Quæ etiamsi probent aliquam inferri irreverentiam Sacramento, dum ab existente in peccato mortali administratur; non videtur tamen mihi probare, quod ejusmodi irreverentia sit semper ita gravis, quod debeat censei mortalis. Quod enim ulterius allegatur, quod irreverentia hæc sit in genere sacrilegij, ac consequenter mortalis; cum genus peccati sit mortale. Respondeo primò, necdum mihi videri satis probatum, quod hæc irreverentia rationem habeat sacrilegij: quod autem id necdum satis probatum sit, sic ostendo; quia certum est, non omnem irreverentiam circa res sacras habere rationem sacrilegij: alioquin qui in templo scurrilitatem, aut turpiloquium admitteret, sacrilegus esset, quod nullus unquam asseruit. Quod verò hæc irreverentia, de qua est questio, sacrilegium non sit, ex definitione ipsius sacrilegij constare potest: sacrilegium enim est violatio rei sacre, non qualiscumque; sed qua ratione sacra est. Unde ad sacrilegium constituendum oportet violatione ipsa ladi, vel temerari non solum rem ipsam simpliciter, quæ sacra est; sed in eo quod sacra est, ut D. Thomas 2. 2. *quest. 99. art. 3.* & Caietanus *ibid.* Ex quo fit, quod qui percutit Virginem, quam scit votum simplex castitatis emisisse, & hæc ratione Deo esse sacram, non committit sacrilegium, nisi etiam cum illa peccet peccato carnali. Sed definitio sacrilegij non competit ministratori Sacramentorum factæ cum conscientia peccati mortalis. Ergo, &c. Quod autem non competat, probatur: quia actio Sacramentalis idèo tantum est sacra, quia recipientem Deo consecrat: sed hujusmodi consecratio non læditur, aut violatur per malam Ministri conscientiam (occultam saltem) modo aliàs actionem sacramentalem ritè peragat, juxta institutum Christi. Unde & D. Thomas 3. *part. quest. 64. art. 5. ad 3.* docet, quod bona conscientia Ministri non sit debita adesse Sacramento, nisi secundum quandam decentiam, & *art. 6. in corpore*, docet conveniens esse ut Ministri Sacramentorum sint justii, quia Ministri debent se Domino conformare. Hæc verba S. Thomæ satis ostendunt sacramentalem actionem, qua ratione est sacra, non violari per malam conscientiam Ministri: quandoquidem ad Sacramentum ministrandum non requirit bonam conscientiam, nisi ex quadam decentia, & convenientia, & consequenter non potest ejusmodi ministratio constitui in sacrilegij genere, quamvis id supponat D. Thom.

2. Dicit Caietanus in *art. 6.* Conscientia bona in Ministro debita quidem est ex decentia actioni Sacramentali; quatenus est opus operatum: quatenus verò est opus operantis, debita eidem est ex necessitate: Et propterea non est mirum, si Minister peccat mortaliter eam non adhibendo. Respondeo hæc omnia gratis, & sine ulla probatione dici à Caietano: quia enim consequentia inferri potest: bona conscientia Ministri ex decentia tantum requiritur ex necessitate (tali inquam necessitate, quæ inducere possit peccatum mortale) in eadem actione Sacramentali, quatenus est opus operantis. Quare, inquam, magis erit necessaria bona conscientia illi actioni, quatenus opus operantis, quam quatenus est opus operatum: cum certum sit illam actionem, quatenus est opus operantis,

non esse magis sacram, quam reliqua bona opera virtutum, quibus Deo ministratur: Quæ si fiant cum conscientia peccati mortalis, non tamen propterea sacrilegium committitur.

3. Dices: non potest negari, quod qui cum conscientia peccati mortalis ministrat Sacramentum, tractet rem sacram, sicut rem prophanam. Respondeo non posse absolute dici Ministrum tractare hæc actionem, quæ sacra est, ut prophanam, ex eo solum, quod dum eandem ministrat, habet conscientiam peccati mortalis; quam etiam habet, dum actiones non sacras exercet: quia cum hac mala conscientia potest habere debitam existimationem de actione illa sacra, quam non habet de prophana: potest etiam illam exercere cum timore reverentiali interno, & debita aliqua reverentia externa: prophanam autem non sic exercet, & sic sufficienter discernet hæc actionem sacram à prophana saltem ad evitandum peccatum mortale: nec poterit dici tractare rem sacram sicut prophanam, nisi secundum aliquid, quod tamen ex decentia requiratur ad exercendam illam actionem sacram.

4. Et certè quod actio ipsa Sacramentalis ex dignitate sua non exigat in ministro (saltem sub obligatione peccati mortalis) conscientiam nullius peccati mortalis conscientiam, satis probari potest ex ipso Caietano, quem etiam sequitur Gregorius à Valentina *tom. 4. dist. 3. quest. 1. pag. 3.* Sotus, & alij communiter, qui docent duabus conditionibus opus esse, ut administratio Sacramenti in mortali; sit mortale. Una est, ut qui ministrat, sit minister ex officio, id est, ad id consecratus, & deputatus à Christo & ab Ecclesia. Altera est, ut administratio talis sit solemnis: in quo autem consistat solemnitas administrationis, respondet Valentia consistere in hoc, quod administratio fiat ex tali consecratione, & officio. Verum hæc responsio mihi non placet, quia ad dictam solemnitatem aliud adhuc requiritur præter Ministrum ex officio, ut satis constat ex iis, quæ traduntur communiter à Doctoribus de solemnizatione baptismi, matrimonij, & aliorum Sacramentorum.

5. Quod autem neque oriri possit hæc obligatio ex eo, quod vel ex officio, vel ex eo quod cum solemnitate ministratur; probatur quia ex his duabus conditionibus non accedit major dignitas Sacramentali actioni: ergo irreverentia male conscientia ministrantis, quæ aliàs mortalis non est, non potest esse mortalis, etiam si utraque conditio concurrat.

6. Si dicas has condiciones non quidem majorem dignitatem conferre actioni Sacramentali, sed majorem dignitatem ministranti; ratione cujus tanquam ex circumstantia personæ, mortale ipsi est, quod aliàs esset veniale eidem. Respondeo negari non posse circumstantiam personæ peccantis aliquando transmutare actionem, quæ aliàs venialis est, in peccatum mortale: verum id nunquam fieri arbitror, nisi illa actio transferatur per circumstantiam personæ in aliam peccati speciem, scandalali scilicet, vel sacrilegij, vel etiam alterius.

7. Dices ministratorem Sacramenti cum mala conscientia factam transferri in aliam speciem, concurrentibus jam dictis conditionibus: quia scilicet illis non concurrentibus non est sacrilega, concurrentibus autem sacrilega est. Respondeo hæc in responsione peti principium; hoc enim est, quod probari petimus, quod scilicet mala conscientia ministrantis sacrilegam reddat ejus ministratorem concurrentibus duabus conditionibus

bus jam dictis. Hoc verò probamus, quòd non reddat: quia per ejusmodi conditiones nulla accedit nova sanctitas actioni Sacramentali, quæ proinde per conscientiam malam violari censenda magis sit ministrantis ex officio & cum solemnitate, quam ministrantis non ex officio, aut non cum solemnitate: per ejusmodi etiam conditiones dicitur insuper nullam novam consecrationem ipsi Ministro advenire, quæ violari censenda sit ex eo, quòd cum mala conscientia ministret, ut ipsemet Caietanus, & alij docent: dum dicunt hanc irreverentiam esse, contaminationem Sacramentorum, quæ scilicet ministrantur: non dicunt autem esse contaminationem Sacramenti Ordinis, quem dignè potuit Minister suscepisse: nullum ergo video admitti sacrilegium per eum, qui ministrat cum conscientia mortalis peccati rea.

8. Immo dato, quòd talis irreverentia esset sacrilegium, & consequenter ex genere esset mortalis, ut dicit D. Thomas: adhuc tamen facile potest intelligi, quòd hujusmodi irreverentia circa Sacramenta secundum suam speciem esset tantum venialis: quia potest imperfectè participare naturam genericam, & non ita lædere, vel violare sanctitatem Sacramentorum, quòd censeri debeat peccatum mortale. Et quamvis inter res sacras, Sacramenta maxime sint facta, eorum tamen sanctitas non videtur graviter violari per Ministrum, nisi peccantem contra substantiam Sacramentorum, aut Sacramentò abutentem ad finem, qui sit peccatum mortale, sicut qui ministraret mulieri Sacramentum penitentiae, ut ipsam ad libidinem provocaret.

9. Ex his, quæ dicta sunt, satis constat, sententiam negantem satis esse probabilem, quoad ministracionem Sacramentorum; excepta ministracione passiva Eucharistiae. Hucusque Croufers.

10. Sed hæc sententia est contra communem: & ideo rejicienda: ut optimè observat Coninch. *de Sacram. quest. 64. artic. 6. dub. 1.* & omnes Expositores Angelici Magistri in 3. part. *quest. 64. artic. 6.* Et obligationem administrandi Sacramentum in gratia, certum est primariò oriri ex sanctitate & dignitate ipsius Sacramenti, ipsiusque actionis, qua administratur. Quia Sacramenta continent in se moraliter merita & languinem Christi; & eorum Minister merita ac languinem Christi dispensat, idque in persona Christi, quam immediatè sustinet. Unde sequitur esse contra dignitatem Christi & Sacramentorum peccatorem, qui est hostis Christi, & mancipium Diaboli, ea administrare, quia omnino dedecet talem in munere tanta dignitatis, ac sanctitatis, tam immediatè personam Christi sustinere, ita ut sit unum agens cum Christo, sicut esset contra dignitatem Regis, si aliquis in ejus mensa manibus luto plane infectis convivis pretiosissima vina funderet. Secundariò hæc obligatio oritur, multumque augetur ex eo, quòd Minister ad tale munus sit singulariter per Sacramentum aliquod consecratus. Quia hoc ipso quo aliquis se per Sacramenti susceptionem dedicat ad aliquod certum munus, suscipit particularem obligationem illud decenter obeundi: præsertim si ad hoc singularem gratiam, quasi quoddam congiarium, aut honorarium munus recipiat, quæ simul ad legitimam functionem excitet, eamque faciliat. Sicut & si instante periculo omnes quidem subditi tenentur Principis sui statum defendere: maxime tamen tenentur ad hoc ejus feudatarij, ac publici Magistratus: quare negligentia quæ in alijs mediocribus, in his valde gravis est.

11. Hinc sequitur: semper Sacerdotem quacunque ratione conferentem in peccato mortali aliquod Sacramentum, præter ipsum baptismum, aut baptizantem solemniter, peccare mortaliter: nisi excusetur ignorantia, aut quia aliter id facere non potest ob urgentem necessitatem. Non est igitur admittenda sententia Croufers, nisi in administratione Eucharistiae extra Missam; ut nos probabiliter * alibi satis probavimus.

* Alibi in t. 2. tr. 2. Resol. 25. & in alijs ejus annot.

RESOL. XI.

An sit opinio probabilis aliquorum asserentium Ministrum ex Officio ad id deputatum, conscientiam Sacramenta in peccato mortali, non peccare mortaliter?

Et docetur laicum habentem conscientiam peccati mortalis, non peccare mortaliter baptizantem in casu, quo licet alioquin laico baptizare: nec Sacerdotem in simili casu ministrantem Baptismum sine solemnitate, etiam si existat in peccato mortali.

Similiter Confessarium audientem confessionem in peccato mortali, si ante absolutionem coneratur, non peccare mortaliter.

Et cursum docetur penitentem non teneri habere dolorem de peccatis, nisi pro puncto, quo absoluitur.

Item, quod licet dum Sacerdos celebrat, tria præstet, primo quidem consecrat; secundo ministrat sibi ipsi; tertio suscipit Sacramentum; tamen, hoc non obstante, si est in peccato mortali, non committit nisi unum peccatum.

Et tandem queritur, an contrahentes Matrimonium in peccato mortali, non peccent mortaliter, quatenus conscientiam Sacramentum, sed tantum quatenus suscipiunt? Ex part. 1. o. tract. 16. & Misc. 6. Resol. 28. aliàs 27.

§. 1. **A**ffirmativè respondet novissimè Pater Marcus Vidal in *Arca Theolog. mor. tit. de ministro Sacramenti, Inquisitione unica, num. 69. & 75.* & sic ait: Minister specialiter consecratus, & deputatus conficiendo, & ministrando Sacramenta est causa ministerialis gratiæ justificantis, quæ per Sacramentum confertur: & id est omnibus Sacramentis commune, ergo semper in dicto Ministro, dum conficit, & ministrat Sacramenta, requiritur bonitas, ne Sacrosanctæ actioni, quam exercet, injuria, & magna irrogetur irreverentia, ideo, &c. Confirmatur primo. In re gravi maximam irreverentiam facit Deo; & Sacramentis, qui in peccato mortali deliberatè ea tractat, cum non discernit inter res sacras, & prophanas, contra id quod dicitur Isa. 52. *Mundamini, qui fertis vasa Domini.* Ergo, &c. Confirmatur secundo; Minister, dum est causa infusionis gratiæ justificantis, per quam in suscipiente deletur peccatum, debet propter gravitatem, & sanctitatem hujus actionis, se reddere dignum, & bene dispositum ad hoc munus dignè, & laudabiliter exercendum, ergo aliter faciendo, mortiferè peccat: ideo hæc nostra opinio, quamvis sit probabilior, tum propter Doctorum auctoritatem, tum etiam propter rationes, attamen opposita etiam mihi probabilis videtur, quam aperte docet Croufers apud Dianam part. 6. tract. 6. *resolut. 53.* * legite illum, qui ad objecta in contrarium doctè respondet. Hucusque Vidal.

* Quæ hic est Ref. antecedens. Et in Ref. ejus ultimæ notæ & lege etiã §. annot. primæ dictæ Ref.

2. Sed ego omninò puto, affirmativam sententiam